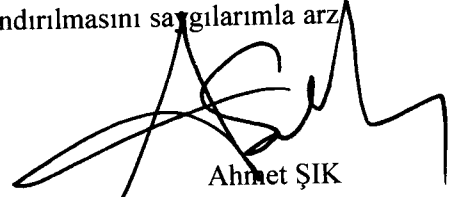

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19.06.2023

Ahmet ŞIK
İstanbul Milletvekili

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli olarak meydana gelen ve izleyen artçı depremlerle 10 ilde en az 50.000 yurttaşımızın ölümüyle sonuçlanan depremlere ilişkin olarak merkezi idarenin, yasamanın, yerel yönetimlerin, İçişleri Bakanlığı'na Bağlı bulunan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın ve hukuki statüsü belirsiz bir kurum olarak Kızılay'ın süreci yönetmekteki tutumları, kamuoyunda ciddi eleştiri ve iddialara konu olmuştur. Süreçteki bilinçsiz ve bilinçli eksiklikler, anılan kurumların her birine ilişkin ayrı ayrı soru işaretleri doğurmuştur. Özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri döneminde yapılan ve yapılmayan bir takım hukuki düzenlemeler, depremi bir "afet" olmaktan çıkarmış, hizmet kusuruna ve yaşam hakkının ihlaline dönüştürmüştür. Depremler sonucunda yitirdiğimiz yurttaşlarımızın ve yakınlarının ihlal edilen hakları ile bu ihlalin sorumlularını tespit için, aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekliliği doğmuştur:

A. 2011 yılında 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da yapılan düzenleme ile, yapı denetimi kapsamının genişletilmesi vaadiyle, denetim görevi bağımsız ve bilimsel liyakate dayalı kuruluşlar olan meslek odalarından alınmış, özel şirketlere devredilmiştir. Yapı denetimi, idarenin yaptırım gücüne dayanarak yürüttüğü asli kolluk faaliyetleri içinde yer almasına rağmen ve mutlaka devletin genel idare esaslarıncı yürütülmesi gerekirken, bu düzenleme ile "inşaatları yapan müteahhitlerin insafına" bırakılmıştır. Kamuoyu tarafından, müteahhitlerin aynı zamanda yapı denetim şirketleri işlettiği, böylelikle kendi inşaatlarına koşulsuz izinler verdikleri bilinmektedir. Hal böyleyken ülkemizde herhangi bir yapının bağımsız biçimde ve rant amacı gütmeyen denetlenmesi olasılığı kalmamıştır. Yine İmar Kanunu'nun Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulmasına dair 8. Maddesi uyarınca, harita, plan, etüt ve projelerin "meslek odaları dahil başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulamayacağı" belirlenerek, adeta bağımsız ve liyakatli denetimin yegâne imkânı ortadan kaldırılmıştır. Bu bağlamda;

- 1 İnşaat şirketine sahip aile fertlerinin bazıları müteahhitlik yaparken, bazılarının da yapı denetim firması kurabildiği ve kendi inşaatına onay verebildiği bu sistemde, yıkılan binalardan kaçında inşaat şirketi-yapı denetim şirketi ilişkisi olduğu araştırılmakta mıdır?
- 2 Denetleyen ile yapanın aynı kişi olmasına yol açan, yani "etkin biçimde uygulanamayan" bu mevzuatın, uygulamasını denetlemekten hangi kamu kurumları sorumludur? Bu kurumların görevlerini yerine getirip getirmediği araştırılmakta mıdır?
- 3 Devletin, yaşam hakkı başta olmak üzere Anayasamızda tanınan hakların korunmasına ve yerine getirilmesine yönelik, eyleme geçme yükümlülükleri bulunmaktadır. AİHM içtihadında da "pozitif yükümlülükler" biçiminde ifade edildiği üzere, "önleme ve zarar azaltma"ya ilişkin temel yükümlülüklerden biri, "hakkın korunmasına yönelik yasal çerçeve tesis etmek"tir. İnşaat sektörünü rant aracı olarak değil yurttaşların barınma hakkını tesis mekanizması olarak gören bir idare, imara ve depreme ilişkin her türlü düzenlemeye, yaşam hakkının pozitif yükümlülükleri bağlamında yaklaşmalıdır. Bu doğrultuda, uygulamada yapıların bizzat "yapanlar tarafından

denetlendiği” bir mevzuat oluşturmak, depremde kaybettiğimiz yurttaşlarımızın “yaşam hakkını güvenceye alan evlerde oturmasını imkânsız kıldığından”, yasayı yapanların ve uygulamada yurttaşlar aleyhine işlemesine müdahale edemeyenlerin sorumluluğunu ortaya çıkarmaktadır. **Yasama sorumsuzluğundan bağımsız olarak, yaşam hakkını korumaya hiçbir açıdan hizmet etmeyen bir imar ve denetim mevzuatına tabi yurttaşları, denetlenememiş evlerde kaybetmemizin, bu yurttaşların evlerinin liyakat sahibi meslek odalarınca denetlenememiş olmasının sorumluluğu kime aittir? Diğer deyişle, imar mevzuatı kapsamında yaşam hakkını korumaya yönelik pozitif yükümlülük kime aittir? Bu hakkı korunamayan depremzedeler, ihlal iddialarını kime yöneltmelidir?**

- 4 Yapı denetim görevinin özel şirketlere devredilmesi, idarenin sorumluluğunu ortadan kaldırmakta mıdır?
- 5 Şimdiye dek “deprem suçları” denebilecek, depremde yurttaşları yitirmemize yol açan ihmali veya kasti davranışlarla ilgili olarak kaç adet soruşturma başlatılmıştır? Bu soruşturmalardan ne kadarı müteahhitlerle, ne kadarı yapı denetim şirketleriyle, ne kadarı kamu görevlileriyle ilgilidir?